

## **Forsideark Eilert Sundt-oppgave**

**Navn:** Tønnes Eieland Dalene og Jonathan Stokke

**Veileders navn:** Jonas Rosenvold

**Tittel på oppgaven:** Fødselsdato og skoleprestasjon

**Skole:** Kristiansand katedralskole Gimle

**Klasse:** 2/3SOSD Sosiologi og sosialantropologi



# FØDSELSDATO OG SKOLEPRESTASJON

Jonathan S. Furrebøe og Tønnes E. Dalene.

# Innhold

Innledning .....	3
Problemstilling .....	4
Hypotese .....	4
Teori og tidligere forskning .....	5
Metode .....	6
Funn og data .....	8
Analyse og drøfting .....	12
Avslutning .....	13
Kildeliste.....	14

## Innledning

Dette er en rapport fra Eilert Sundt- prosjektet som ble utført Jonathan S. Furrebøe og Tønnes E. Dalene. Eilert Sundt er et prosjekt hvor man skal forsøke å lage en forskningsoppgave om noe som omhandler ungdom. Oppgaven skal baseres på en undersøkelse, og denne rapporten har som formål å beskrive hvordan vi utførte undersøkelsen, resultater og betraktninger.

Når man skal finne ett tema til et prosjekt som dette syntes vi at det var viktig å finne noe som engasjerte oss. Vi lette på nettet etter artikler og ting som omhandlet ungdom da vi kom over en blikkfangene overskrift fra VG<sup>1</sup> som ble publisert 4.5.17. I artikkelen fra VG sto det at 72% av det norske G-17 landslaget som spilte EM var født i månedene januar og februar. Dette fikk oss til å tenke. Hvordan kunne det ha seg slik at størsteparten av de fremste fotballtalentene til Norge var født i januar og februar?

Vi begynte å undersøke hva som kunne være årsaken til at de fremste fotballtalentene i Norge var født tidlig på året. Under denne letingen fant vi en ny artikkel som kanskje kunne gi oss svaret på dette, en artikkel fra aftenposten hvor overskriften var "Januarbarn får bedre karakterer"<sup>2</sup>. Artikkelen peker på at det er forskjeller mellom karaktersnittene til dem som er født første halvår og dem som er født andre halvår når de går på ungdomskolen.

Artikkelen påsto altså at det definitivt var forskjell på karaktersnittet avhengig av fødselsdato på ungdomskolen, men vil det fortsatt finnes forskjeller helt frem til videregående eller er disse jevnet ut?

Vi fant interesse i temaet "fødselsdato og prestasjon" og ønsket å undersøke hvorvidt fødselsdato påvirker karakterer og prestasjon også på videregående skole. Er det slik at dem som er født i løpet av de første 3 månedene har høyere karaktersnitt enn dem som er født ellers på året?

## Problemstilling

Problemstillingen til oppgaven blir dermed følgende:

Vil fordelene av å være født tidlig på året følge individer og gi utslag helt til man går på videregående skole, eller vil disse forskjellene jevne seg ut før man kommer til videregående?

Vil vi se en forskjell på karaktersnitt mellom dem som er født før 1.april og resten av året?

Vil vi se forskjell på deltakelse i idrett mellom dem som er født før 1. april og resten av året?

Vil vi se en forskjell på jobb ved siden av studier mellom dem som er født før 1. april og resten av året?

## Hypotese

Vi tror at måneden vi er født i kan være med på å bestemme hvordan en person utvikler talent og kunnskaper i begynnelsen av livet. Vi vet også at karaktersnittet er høyere på ungdomskolen blant dem som er født tidlig på året, men vi tror også at dette vil gi utslag helt opp til videregående. Grunnen til at vi tror at disse forskjellene vil følge individer helt frem til videregående er fordi vi tror flinkere elever kan ha en større motivasjon til å jobbe med skolen fordi de fortsetter å få positive tilbakemeldinger. Både positive tilbakemeldinger blant dem som er rundt dem, som familie og venner, men også gode karakterer som kan virke motiverende i seg selv.

Dette kan vi se i sammenheng med talentutvikling innenfor idrett hvor man kan tro at dem som blir definert som talent i tidlig alder får bedre oppfølging og bedre tilretteleggelse for utvikling enn dem som ikke blir definert som talenter. Dette fører til at talentene alltid ligger ett skritt foran resten av gruppen. På samme måte tror vi at dem som er født tidlig på året alltid vil ligge et skritt foran også i skolesammenheng fordi de får bedre tilretteleggelse og positive tilbakemeldinger.

## Teori og tidligere forskning

I denne delen av oppgaven henvises det til en forskningsrapport som er skrevet av Stig Arve Sæther som er førsteamanuensis i Idrettsvitenskap ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU. Sitert fra NTNUs egen hjemmeside: "Hans primære forskningsfelt er ungdomsidrett og talentutvikling, spesielt knyttet til fotball". Rapporten vi bruker er hentet fra et forskningsprosjekt kalt "Fotball og Talent" som er et prosjekt som har fulgt aldersbestemte landslagsspillere i fotball siden 2005.<sup>3</sup>

Resultatet av rapportene viser at i snitt 40% av alle spillerne som har vært tatt ut til aldersbestemte landslag har vært født i de 3 første månedene av året. Vi kan også dele landslaget i to etter de som er født før juli og de som er født etter juli, da blir forholdet i snitt 68/32 i favør dem som er født før juli. Det mest oppsiktsvekkende med disse tallene er forskjellen mellom dem som er født i løpet av de tre første månedene sammenliknet med de som er født de tre siste månedene av året. Her blir forholdet 40/9,5 i snitt. Dette betyr at man i en spillertropp på ca. 25 gutter kanskje hadde endt opp med 10 spillere som er født i de tre første månedene av året og potensielt sett bare 2 som var født i de tre siste månedene av året.

Rapporten til S.A. Sæther peker også på at denne trenden med få spillere fra de tre siste månedene i året faktisk var økende over denne korte 4-års perioden. Selv om det ikke er lang nok forskning til å kalle det en oppsiktsvekkende nedgang, så virker det ikke til at denne trenden skal endres.

I et intervju med nettavisen forskning.no uttaler S.A. Sæther: "Vår-barn er litt større, litt raskere og kan ha litt bedre motoriske ferdigheter enn høst-barn, i kraft av at de har levd litt lengre. Sammenligner du et januar-barn med et desember-barn, så har de nesten et års forsprang". Dette sammen med at de som er født de tre første månedene av året tidlig blir definert som talent. Dermed får de tilrettelagt utfordring og positive tilbakemeldinger som gir teorien som vi legger som grunnlag for vår hypotese.

Vi bruker altså denne forskningen på fotball-talenter som grunnlag for vår teori om at dette også vil gi utslag i skolesystemet når man sammenlikner karaktersnittene til dem som er født tidlig på året med de som er født ellers på året. Vi tror forskjellene i kognitiv utvikling kan vise liknende resultater i skolesystemet som fysisk utvikling i idretten selv om vi her sammenlikner fysisk og kognitiv utvikling som er to forskjellige ting.

## Metode

Studien omfatter kvantitative analyser av en spørreundersøkelse av elever i videregående skole i Vest-Agder, angående karaktersnitt og tidspunkt på året man er født. En kvantitativ metode vil si å bruke et stort antall "enheter" som i dette tilfellet er personer, for å finne ut om hypotesen faktisk stemmer. Når en undersøkelse er kvantitativ kan vi finne ut om en eller flere variabler henger sammen. I dette tilfellet skal vi prøve å finne ut ved hjelp av undersøkelse finne ut om det finnes en sammenheng mellom når på året en person er født og hvordan han/hun presterer på skole og i idretten. Siden dette forsøket har flere variabler passer det dermed å bruke en kvantitativ spørreundersøkelse.

Spørreundersøkelsen ble utformet i et program som heter "Questalyze" og ble distribuert til alle elever og lærere som har tilgang til It's Learning VAF (Vest-Agder Fylke). Vi ønsket kun respondenter som per i dag var elever ved videregående skole eller ute i lære. For å utelate lærere og administrativt ansatte ved de videregående skolene, inkluderte vi dermed et spørsmål om vedkommende gikk på videregående utdanning.

Undersøkelsen bestod av åtte spørsmål som ble besvart ved å krysse av ja/nei. Spørsmålene ble nøye valgt ut for best mulig å dekke feltet vi ønsket å undersøke. For å få flest mulige respondenter på undersøkelsen, valgte vi likevel å begrense antall spørsmål, slik at hele undersøkelsen kunne gjennomføres i løpet av ca. 2 minutter. Vi valgte å gjøre undersøkelsen kortest mulig, fordi det gjør undersøkelsen mer attraktiv. Vi var nemlig avhengig av en stor andel respondenter, og ved færre spørsmål øker sannsynligheten for at individene fullfører undersøkelsen. Spørreundersøkelsen ble sendt ut i januar 2019 og antall respondenter endte på 1 576.

En mulig årsak til feilkilde kan være at respondentene ikke svarer sannferdig. For eksempel kan det være fristende for elever og oppgi høyere snittkarakter enn det de faktisk har. Vi tror imidlertid at dette vil gjelde alle studentene uavhengig av når de er født på året, og at derfor ikke har en innvirkning på resultatene. Vi tror videre at få spørsmål gjorde sitt til at respondentene fullførte undersøkelsen på en oppriktig måte. Et annet eksempel er at studentene kan være lei av undersøkelser og velger å svare useriøs.

En annen mulig feilkilde er fordelingen av kjønn mellom de to kategoriene av når du er født på året. Man vet fra tidligere forskning at disse forskjellene har betydning. For videre studier vil det være lurt og også ta kjønn med i betraktningen.

I undersøkelsen brukte vi følgende spørsmål:

1. kjønn?
2. Er du født før 1. April i det året du ble født?
3. Går du nå videregående utdanning? (lærling er også inkludert i denne kategorien)
4. Har du valgt yrkesrettet eller studierettet videregående utdanning?
5. Deltar du aktivt i organisert idrett?
6. Driver du med idrett på elitenivå?
7. Har du en deltidsjobb utenom utdanningen du tar?
8. Hvilket karaktersnitt ca. fikk du omtrent ved din seneste termin? (rund av til nærmeste)



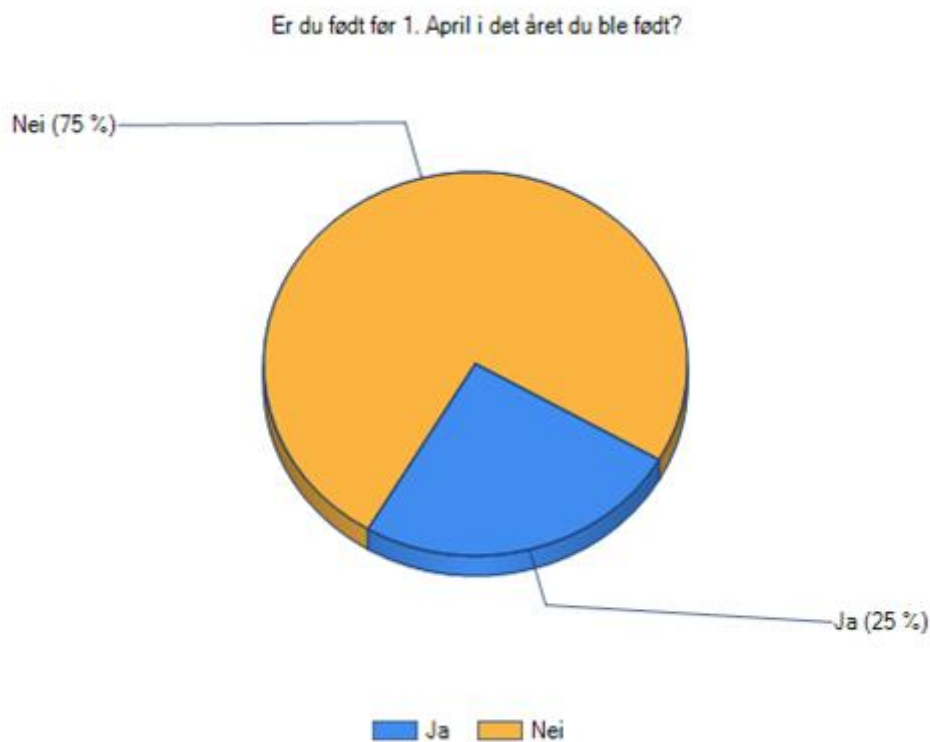
## Funn og data

Resultatene fra vår undersøkelse kan se ut til å underbygge annen forskning på at det er en sammenheng mellom når du er født på året og skoleresultater, også på videregående nivå.

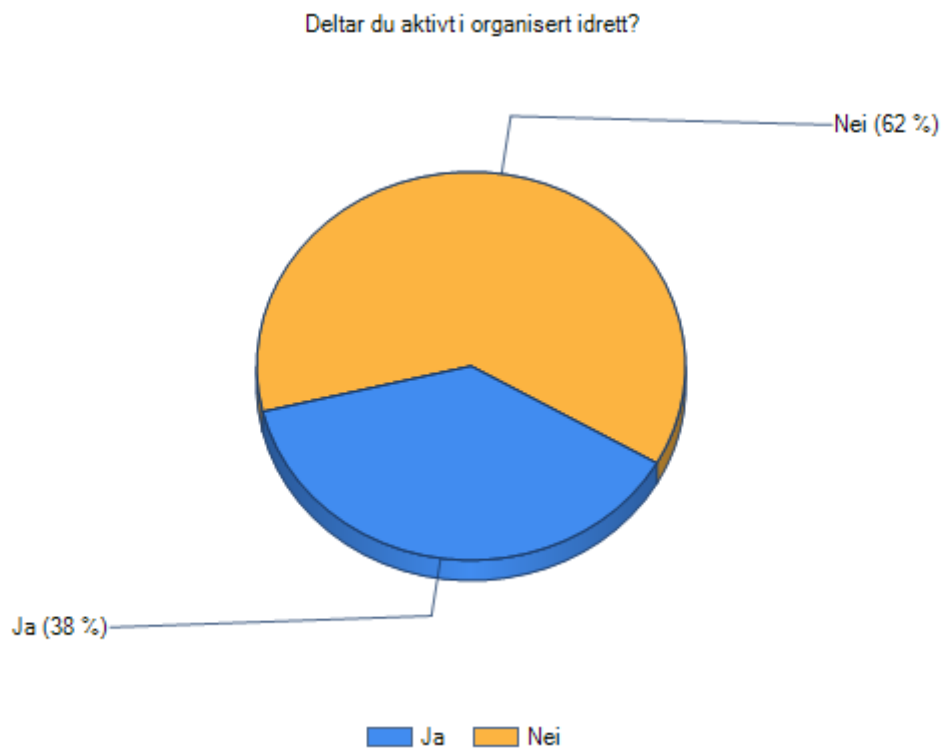
Totalt responderte 1576 elever på undersøkelsen. Av disse var det 396 som opplyste at de var født i løpet av januar, Februar eller mars måned. 1180 av respondentene opplyste at de var født etter april måneden.

Respondenter i denne undersøkelsen bestod av elever fra alle videregående skoler i Vest-Agder fylke. I pai-diagram 1 vises fordelingen av når på året respondenten er født. 25% av respondentene svarte at de var født før 1 april. I pai diagram 2 & 3 vises det hvor mange som deltar aktivt i organisert idrett og hvor mange av respondentene som driver aktivt med organisert idrett på elitenivå. Av alle respondentene i denne undersøkelsen svarte 38% at de holdt på med organisert idrett og 15% av disse respondentene svarte at de holdt på med organisert idrett på elitenivå.

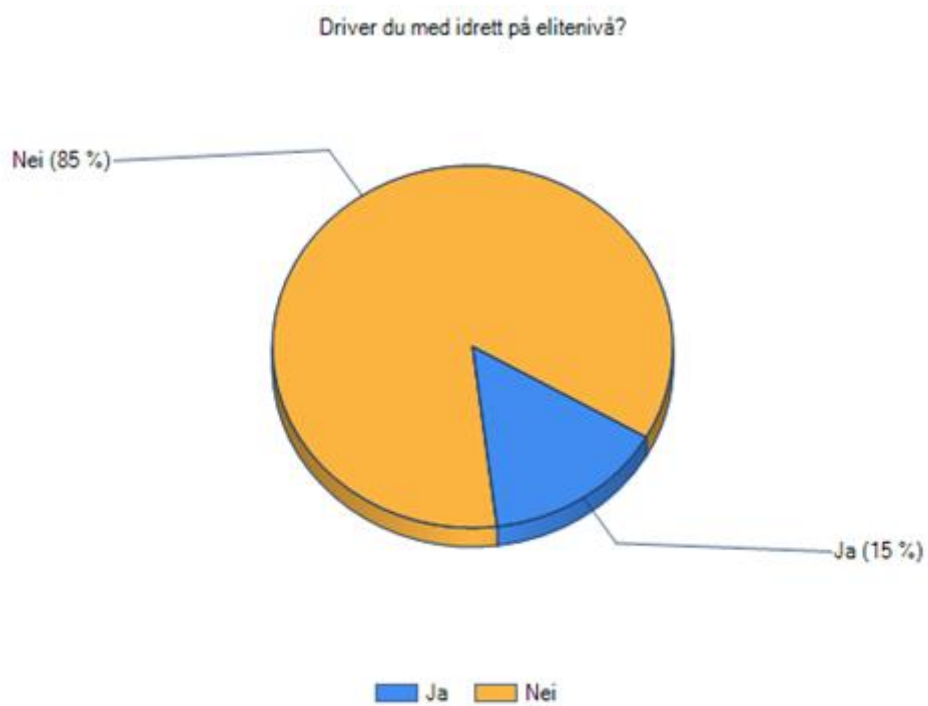
1



2



3



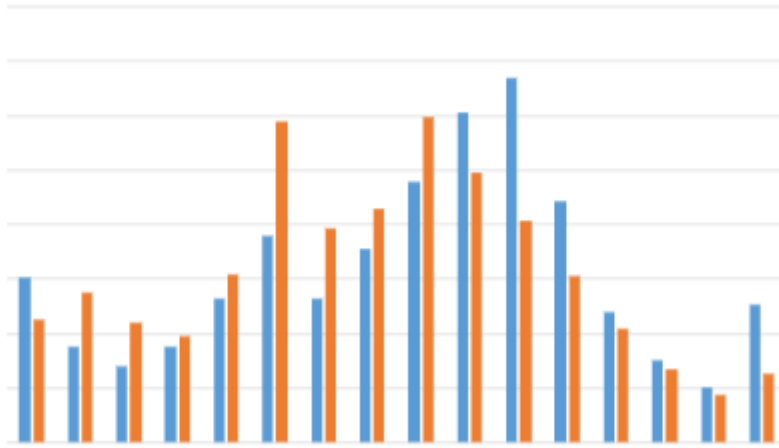
Gjennomsnittet av snittkarakter oppgitt av de født før april er 4,56, mens av snittkarakter oppgitt av de født etter april så er det på 4,40 (tabell 1). Det er altså en forskjell på 0,16 mellom de to kategoriene. Ser man på typetallet, altså den karakteren som forekommer oftest i de to kategoriene, så finner man også en forskjell. Blant elevene som er født før april, er typetallet 5. For elevene som er født etter april er typetallet 4,6, altså betydelig lavere enn for de som er født tidligere på året.

Tabell 1: Gjennomsnitt og typetall av elevenes snittkarakter

Karakter	Antall studenter født før april		Antall studenter født etter april:	
	Antall	Gjennomsnitt	Antall	Gjennomsnitt
3	24	72	53	159
3,2	14	44,8	65	208
3,4	11	37,4	52	176,8
3,6	14	50,4	46	165,6
3,8	21	79,8	73	277,4
4	30	120	139	556
4,2	21	88,2	93	390,6
4,4	28	123,2	101	444,4
4,6	38	174,8	141	648,6
4,8	48	230,4	117	561,6
5	53	265	96	480
5,2	35	182	72	374,4
5,4	19	102,6	49	264,6
5,6	12	67,2	32	179,2
5,8	8	46,4	21	121,8
6	20	120	30	180
	396	1804,2	1180	5188
		4,56		4,40

Prosentvis fordeling av karaktersnitt i forhold til når man er født på året vises i stolpediagrammet (Figur 1). Det er en tydelig tendens. Bortsett fra karakteren 3, så ser vi her at opp til og med karakteren 4,6 er det flest tilfeller fra kategorien "Født etter april", mens fra karakteren 4,8 og opp til karakteren 6 er det en overvekt av "Født før april"

Figur 1



Figur 1 viser karakterene "under 3" (helt til venstre) til og med karakter "6" (helt til Høyre). De blå linjene viser respondenter som er født før april og de oransje linjene viser de som er født etter 1 april.

## Analyse og drøfting

Vi kan sammenligne våre data med andre studier som er gjennomført. En tidligere studie<sup>2</sup> ble gjort på 10ende klassinger. Her hadde gutter født tidlig på året et karaktersnitt på 3,9 og de født senere hadde et snitt på 3,75, altså en differanse på 0,15. Jentene født tidlig på året hadde et snitt på 4,25 og de født senere hadde et snitt på 4,13, altså en differanse på 0,12. Det kan se ut som tidspunkt du er født på året har større betydning for guttene enn for jentene. Våre resultater er samlet for både jenter og gutter, og vi fikk en forskjell i karaktersnitt på 0,16 mellom de som er født tidlig på året og de som er født senere. Hadde vi fordelt mellom kjønn ville kanskje resultatene våre vært enda likere som tidligere resultat. Vi hadde heller forventet at betydningen for når du er født på året i forhold til karaktersnitt ville avta mer fra 10.klasse til videregående enn det vi faktisk så her, og kanskje til og med vært borte. Tidligere studier har vist at betydningen av når du er født på året på hvor bra du gjør det på skolen, har vært mest tydelig på de laveste klassetrinnene og så har den gradvis gått nedover. Hadde vi gjort vår studie bare på 3.trinn, kunne vi kanskje fått et litt annet resultat. Alt i alt kan det i alle fall se ut som at våre resultat bekrefter tendensen fra tidligere studier.

Vi mener at vår studie kan si noe om hvor viktig karakterer er for motivasjon. Vi tror at faktiske evner jevner seg ut oppover i ungdomskolen og på videregående, men at elever fort blir stigmatisert og dermed ikke motivert til å gjøre det bedre. Det er derfor ikke nødvendigvis behov for spesielle tiltak, men at det er viktig at lærere og elever er klar over dette, og at det er helt greit å modnes i forskjellig tempo. I tillegg er det viktig å ikke starte med karakterer for tidlig i skolen.

## Avslutning

Funnene vi har gjort med dette forskningsprosjektet og undersøkelsen er kanskje ikke helt som forventet. Vi fant ut at forskjellen på snittet mellom dem som er født før første april og dem som er født etter var større enn forventet. Forskjellen var 0.16 i snittkarakter og dette er ikke så stor forskjell, selv om det faktisk er en forskjell. Når det er sagt kan denne lille forskjellen være forskjell på om man kommer inn på det studiet man ønsker eller ikke, enten om det skulle være søknad for videregående utdanning eller universitetsutdanning. Hypotesen vår som gikk ut på at det er en fordel å være født tidlig på året helt opp i videregående skole stemmer til en viss grad. Vi kan derfor si at hypotesen vår ble styrket av denne forskningsrapporten.

Som tidligere nevnt er det flere mulige feilkilder i denne undersøkelsen på grunnlag av at dette er et skoleprosjekt, men vi mener denne rapporten åpner opp en mulighet for å forske videre på dette området. Det vil for eksempel være mulig å undersøke om fødselsdag påvirker andre faktorer i livet, som for eksempel hvilken jobb man ender opp med til slutt i voksenlivet og hvor høy utdanning man tar. Dette er muligens et tidspunkt hvor forskjellene har utjevnet seg, men man vet samtidig at valg av utdanning i høy grad blir definert av hvor flink man er på skolen.

I etterkant av dette forsøket har vi stilt oss flere spørsmål som potensielt kan skape en debatt i samfunnet. Er det mulig å utjevne forskjellene mellom dem som er født på forskjellig tid av året? Skal skoler begynne å ta hensyn til når på året elevene er født og tilrettelegge undervisning deretter? Vil familieplanlegging bli viktigere i fremtiden med all denne informasjonen og dermed føre til at enda flere blir født tidligere på året?

Vår konklusjon er at det er vanskelig å finne tiltak som gjør endringer for å minske forskjellene mellom dem som er født tidlig på året og dem som er født senere på året. Om dette er noe som foreldre tar hensyn til når de skal stifte familie er vanskelig å si, men sett fra eget ståsted er det ikke usannsynlig at jeg selv hadde hatt dette i bakhodet om jeg skulle planlagt barn.

## Kildeliste

1. Ivar Grøtta Grav og Arilas B. Olud-Saada (4.5.17), 72% av laget er født i januar og februar. <https://www.vg.no/sport/fotball/i/GWnQQ/72-prosent-av-laget-er-foedt-i-januar-og-februar>
2. Liv Berit Tessem (15.9.09), Januarbarn får bedre karakterer. <https://www.aftenposten.no/norge/i/8BqmE/Januarbarn-far-bedre-karakterer>
3. Stig Arve Sæther (2016), Presence of the relative age effect and its effect on playing time among under-20 players in the Norwegian premier league Tippeligaen – a four-year follow up, 11-15. [http://mjssm.me/clanci/MJSSM\\_March\\_2016\\_Saether.pdf](http://mjssm.me/clanci/MJSSM_March_2016_Saether.pdf)
4. Svar på spørresjema:  
Alle svar- <file:///C:/Users/TODA16/Downloads/Questalyze-report.pdf>  
Født før 1. april svar- [file:///C:/Users/TODA16/Downloads/Questalyze-report%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/TODA16/Downloads/Questalyze-report%20(1).pdf)  
Født etter 1.april svar- [file:///C:/Users/TODA16/Downloads/Questalyze-report%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/TODA16/Downloads/Questalyze-report%20(2).pdf)